

РЕКАПІТАЛІЗОВАНІ ДЕРЖАВОЮ БАНКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОДАЖУ

BANKS RECAPITALIZED BY STATE: PROBLEMS AND PROSPECTS OF SELLING

Євген БУБЛИК,
кандидат економічних наук,
Інститут економіки та прогнозування
НАН України, Київ

Yevgen BUBLYK,
PhD in Economics,
Institute for Economics and
Forecasting, Ukrainian NAS, Kyiv

Світлана БРУС,
кандидат економічних наук,
Інститут економіки та прогнозування
НАН України, Київ

Svitlana BRUS,
PhD in Economics,
Institute for Economics and
Forecasting, Ukrainian NAS, Kyiv

Наталія ШЕЛУДЬКО,
доктор економічних наук,
Інститут економіки та прогнозування
НАН України, Київ

Nataliya SHELUD'KO,
Doctor of Economics,
Institute for Economics and Forecasting,
Ukrainian NAS, Kyiv

Забезпечення стабільності національних фінансових систем в умовах глобальної економічної кризи здійснювалося, серед іншого, за допомогою масштабних програм щодо рекапіталізації фінансових установ. В умовах розгортання активної фази фінансово-економічної кризи в Україні також було здійснено рекапіталізацію трьох проблемних банків (Укргазбанку, Родовід Банку та АКБ «Київ») за кошти бюджету (див. **рис.**).

Враховуючи, що капіталізація банків мала антикризовий та тимчасовий характер, Національним планом дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженим Указом Президента України від 12.03.2012 року № 187/2012 за напрямом II «Реформа фінансового сектору» [1; 2], було передбачено завдання забезпечити вихід держави з капіталу банків, у капіталізації яких взяла участь держава.

Для цього Мінфіном розроблено законопроект «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутних капіталах банків, у капіталізації яких взяла участь держава», який 15 березня 2012 року Верховною Радою України було прийнято в цілому, а 12 квітня 2012 підписано Президентом України.

Законом «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутних капіталах банків, у капіталізації яких взяла участь держава» [3] врегульовано принципи продажу банків (ст. 2), визначено об'єкт та суб'єктів продажу пакетів акцій банків (ст. 3, 4), інших учасників цього процесу (ст. 5, 6), порядок і спосіб продажу банків (розділ 2), розкрито зміст та особливості окремих етапів продажу банків, які, зокрема, мають бути врегульовані підзаконними нормативно-правовими актами, а також врегульовано фінансові й договірні відносини продажу пакетів акцій банків (розділи 3, 4).

Серед найважливіших положень Закону [3] є принципи продажу пакетів акцій банків. Основним принципом, який визначає особливості продажу пакетів

акцій банків, є недопущення до кола стратегічних інвесторів осіб, які на момент капіталізації банків державою володіли істотною участю в цих банках. Зазначене обумовлене тим, що дії або бездіяльність таких осіб спричинили значне погіршення фінансового стану банків і загрозу банкрутства та, як наслідок, необхідність спрямування державою значних коштів на капіталізацію таких банків з метою захисту інтересів їх вкладників та інших кредиторів.

Визначення Законом [3] залучення радника з продажу банків (як одного з принципів продажу банків) підтверджує застосування кращої світової практики, що полягає в користуванні послугами спеціалізованих установ у якості радників' під час проведення урядами країн комплексу заходів, пов'язаних із передпродажною підготовкою банків, які належать державі, та безпосередньо реалізацією плану їх продажу з повним супроводженням радником усіх пов'язаних із цим процесів.

Також одним із принципів продажу банків Закон [3] визначає застосування відкритого та конкурентного способу продажу пакетів акцій банків, який має дозволити досягти найвищої ціни продажу пакетів акцій банків,

що визначено однією з цілей цього Закону. У Законі [3] визначаються вимоги щодо визначення початкової вартості пакетів акцій банків. Так, передбачено, що початкова вартість визначається Мінфіном з урахуванням результатів оцінки, яку проводить радник з урахуванням ринкової вартості, поточного стану банків, обсягу коштів, спрямованих державою на капіталізацію, обсягу проблемної заборгованості банків тощо².

Однак, незважаючи на доволі прогресивні підходи щодо організаційно-економічного механізму виходу держави з капіталу рекапіталізованих банків, прописані в Законі [3], як показала вітчизняна практика, його практична реалізація виявилася ускладненою з огляду на низку суб'єктивних та об'єктивних обставин. Так, у тендері, який був оголошений у липні 2012 року та скасований 25 жовтня 2012 року у зв'язку з недостатньою кількістю учасників, взяла участь

У статті міститься обґрунтування низки проблем, пов'язаних із практичною реалізацією Закону України від 15 березня 2012 року № 4524 «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутних капіталах банків, у капіталізації яких взяла участь держава». Автори наводять аргументи на користь внесення змін у чинне законодавство, що визначає порядок продажу пакетів акцій, які належать державі, у статутних капіталах рекапіталізованих банків. З урахуванням досвіду, фінансового стану та перспектив розвитку рекапіталізованих державою банків обґрунтовано оптимальні часові горизонти виходу держави з капіталу рекапіталізованих банків.

The article deals with a rationalization of block of problems, related to practical using of Law of Ukraine from March 15, 2012, № 4524 "About the features of selling belonging to state shares of stock of banks recapitalized with state participation". Authors argued for making alterations in current legislation that regulate the order of selling belonging to state shares of stock of recapitalized banks. Taking into account gained experience, financial situation and prospects of recapitalized by state banks development, in the article time horizons optimal for state to exit from the capital of recapitalized banks has been determined.

Рисунок. Обсяги рекапіталізації банків в Україні

Всього 25,215 млрд. грн.

**АБ «Укргазбанк» – 9,3 млрд. грн.
(36,9%):**

3,1 млрд. грн. - постанова КМУ від 10.06.2009 № 567;
1,9 млрд. грн. - постанова КМУ від 02.12.2009 № 1349;
4,3 млрд. грн. - постанова КМУ від 04.04.2011 № 342.

**АТ «Родовід банк» – 12,35 млрд. грн.
(49,0%):**

2,8 млрд. грн. - постанова КМУ від 10.06.2009 № 580;
5,6 млрд. грн. - постанова КМУ від 11.11.2009 № 1202;
3,95 млрд. грн. - постанова КМУ та НБУ від 30.03.2011
№ 323.

**ПАТ «АКБ «Київ» – 3,565 млрд. грн
(14,1%):**

3,565 млрд. грн. - постанова Кабінету Міністрів
України від 10.06.2009 № 566.

Джерело: складено за інформацією Міністерства фінансів України.

консалтингова компанія Deloitte Touche Tomatsu International³ Результатом конкурсного відбору радника 25.09.2013 стало відхилення пропозицій учасників як таких, що не відповідають умовам документації конкурсних торгів, зокрема кваліфікаційним вимогам, визначеним у Законі [3].

Основною метою встановлення жорстких вимог до радника з продажу пакетів акцій банків, у капіталі яких взяла участь держава, є забезпечення прозорості й відкритості проведення торгів, а також розширення кола потенційних інвесторів.

Для забезпечення цієї мети Законом визначено, що радник повинен мати бездоганну репутацію та високий міжнародний статус, а також повинні бути прописані певні фінансові вимоги, які могли б вплинути на суб'єктивність у позиції консультанта щодо вибору стратегічного інвестора (відсутність кредиторських вимог до банків; відсутність зобов'язань з надання послуг радника з продажу пакетів акцій банків перед пов'язаними

особами банків, кредиторами та боржниками банків протягом останніх двох років; відсутність зобов'язань перед третіми особами з надання послуг з придбання на їх користь та за їх рахунок пакетів акцій у банківських установах в Україні).

Втім, критеріям, що висуваються до радника, відповідає обмежене коло компаній, які мають найвищий міжнародний статус та репутацію: це, зокрема, компанії «Великої четвірки», в яку входять лідери консалтингового та аудиторського ринку (*PricewaterhouseCoopers; Ernst&Young; KPMG; Deloitte Touche Tomatsu International*, а також декілька великих фінансових корпорацій, які надають подібні послуги (*Deutsche Bank AG, Morgan Stanley, UBS AG, ING Group*)). Орієнтація на залучення інвестиційних банків, міжнародних юридичних компаній або їх об'єднань, що відповідали б встановленим у Законі критеріям, враховуючи їх завищеність (жорсткість), по-перше, значно звужує коло потенційних учасників, а по-друге, враховуючи їх статусність, однозначно сприятиме високій ціні послуг радника (хоча, наприклад, на ринку юридичних і консалтингових послуг в Україні функціонують компанії з багаторічною позитивною репутацією, які обслуговують великих іноземних інвесторів, але не вписуються у визначені критерії, хоча вартість їх послуг могла й бути значно нижчою).

Для багатьох із вищезазначених іноземних компаній український фінансовий ринок є неперіоритетним (замалим) і не становить інтересу для того, щоб здійснювати на ньому якісь угоди, тим більше в умовах макроекономічної нестабільності.

Крім того, Закон [3] містить вади з точки зору визначення юридичного статусу радника: розробка Закону здійснювалася під пильним наглядом і в руслі конкретних настанов команди Світового банку, було максимально використано «кальку» зі світового досвіду без реальної проєкції на специфіку вітчизняного законодавства: зокрема, в законодавстві України відсутнє поняття «інвестиційний банк» (п.2 ст.6 Закону [3]).

Як зазначалося, радник, який відповідає тим умовам, що висуває до нього українське законодавство, повинен мати репутацію найвищого рівня, але й ціна на його послуги буде відповідно високою. Ціна на пакети акцій рекапіталізованих банків, які належать державі, на сьогодні низька, тому фактичні послуги радника можуть стати для держави витратними та не відповідати ціні продажу. У зв'язку з тим, що зацікавлені до купівлі банківських активів мають в основному окремі українські та російські інвестори, кваліфікаційні вимоги до радника можуть бути пом'якшені.

На українському ринку є достатньо компаній, які мають досвід консультанта в аналогічних угодах, знають специфіку локального ринку злиттів та поглинань та українського банківського сектору, а ціна на їх послуги буде значно меншою та посилююю для державного бюджету.

Так, ряд відомих українських юридичних компаній, що мають багаторічний досвід інформаційно-консультативної діяльності правового

Таблиця 1. Характеристики провідних юридичних компаній України

Назва ЮФ, рік заснування	Характеристики діяльності	Клієнти	Невідповідність вимогам закону в частині критеріїв радника
Астерс , 1995 рік	Повний спектр юридичних послуг у сфері банківського та фінансового права. Міжнародне визнання та номінації, очолює рейтинг вітчизняних ЮФ. Членство у ряді міжнародних мереж юридичних фірм.	Barclays Capital, Credit Suisse, Deutsche Bank, Dresdner Kleinwort Wasserstein, HSBC, ING Bank, JP Morgan Chase, Kookmin Bank, Bank of America, Merrill Lynch, Morgan Stanley, Société Générale, Standard Bank, Swedbank, UBS Investment Bank, ЄБPP, «Ощадбанк», Укресімбанк, УкрСиббанк, Укрсоцбанк.	Має лише 15-річний стаж роботи загалом і не проводила радницької діяльності з реприватизації банківських установ. Відсутність представництв у 6 державах ЄС.
Василь Кісіль і партнери , 1992 рік	Зокрема, банківська, фінансова, антимонopolна юридична практика (42 проєкти). Клієнти з 50 країн. Членство у ряді міжнародних профільних об'єднань та асоціацій.	Calyon Bank, Fitch Ratings, Credit Agricole S. A., ФІДОБАНК, ПУАТ, Альфа-банк, BNP Paribas, ЄБPP, Mood's, NCH Capital, Сбербанк России, Swedbank AB, UniCredit Group, УкрСиббанк, Укрсоцбанк та інші.	Відсутність практики з реприватизації банківських установ. Відсутність представництв у 6 державах ЄС.
Лавринович і партнери , 2004 рік	Корпоративне, банківське, фінансове, земельне право. Рейтингована: Who Is Who Legal CIS 2012, Corporate INTL 2012 Legal Award, Best Lawyers, IFLR1000 2012. Визнана кращою в банківському праві за версією The Deal Makers Law Award 2011. Офіси Фірми в Києві, Одесі та Чикаго.	Альфа-банк, Банк Кіпру, Банк «Киевская Русь», ВТБ Банк, Райффайзен Банк Аваль, Універсал Банк, УСІБ, УБPP, Wifecard Bank AG та інші.	Має лише 9-річний стаж роботи загалом і не проводила радницької діяльності з реприватизації банківських установ. Відсутність представництв у 6 державах ЄС.
Integrites , 2005 рік	Вирішення спорів, торгового і проєктного фінансування, надає весь спектр юридичних послуг зі спеціалізацією у сфері корпоративного права, M&A, банківського, фінансового права, ринків капіталу та Government Relations. Офіси: Великобританія, Росія, Україна, Казахстан.	China Development Bank, Bloomberg Finance, Райффайзен Банк Аваль, ОТП Банк, Правекс-Банк, Erste Bank, ЄБPP, Альфа-банк, Банк Кіпру, UniCredit Group та інші.	Має лише 8-річний стаж роботи загалом і не проводила радницької діяльності з реприватизації банківських установ. Відсутність представництв у 6 державах ЄС.

Джерело: узагальнено Є. Бубликом за даними з відкритих джерел

характеру у фінансовій сфері, високий міжнародний статус та надійну репутацію, не можуть бути обрані радником з огляду на невідповідність такому критерію, як наявність практики взаємодії з урядами держав у даній вузькоспеціалізованій сфері протягом такого тривалого періоду (20 років). Зокрема, деякі юридичні компанії, що входять у чільну десятку юридичних фірм України (див. **табл. 1**) не відповідають вимогам ст.6 Закону переважно через менший стаж роботи, відсутність практики діяльності саме у сфері реприватизації банків та взаємодії з урядами. При цьому набути необхідної практики цими фірмами в Україні було неможливо з огляду на відсутність випадків продажу пакетів акцій банків, які належать державі, в Україні.

Слід також зазначити, що досвід продажу (у тому числі й повторного) саме банківських установ і в зарубіжній практиці не дуже поширений. У докризовий період відомі такі приклади: у Франції в 1986-1993 роках процес підготовки (законодавчої та ринкової) продажу таких установ, як *Caisse Nationale de Credit Agricole, Societe Generale, BNP Paribas*, тривав понад 10 років; в Італії – часткова приватизація *Mediobank* у 1988 році; в Норвегії – *Norges Bank*, 1992 рік.

У 1997 році було продано австрійський банк *Creditanstalt AG*⁴. У якості радника найняті *Booz-Allen&Hamilton Inc.* – велика американська компанія, консультант з питань менеджменту та взаємовідносин з урядами, а згодом *J.P. Morgan*, яка визначала ринкову вартість банку у 1995 році. Фахівцями процес приватизації *Creditanstalt AG* згодом був оцінений негативно, оскільки проходив під тиском політичних мотивів та з протиріччями в кінцевих цілях (приватизація за максимальною ціною, збереження соціальної спрямованості діяльності банку, захист національних інтересів, реструктуризація банківської системи – чотири різні мети) [6]. Необхідно додати, що на процес приватизації суттєво впливало й саме керівництво *Creditanstalt AG*. Як підсумок, *Creditanstalt AG* був проданий лише у 1997 році у результаті політичних переговорів; *Bank Austria* до кінця 1996 публічно оголошував про відсутність зацікавленості у його купівлі за суму, що була нижчою, ніж оцінена *J.P. Morgan*.

У післякризовий період також є відомий приклад – угода з продажу націоналізованого британського *Northern Rock* у 2012 році. Її здійснювала урядова компанія *UK Financial Investments (UKFI)*, яка займається управлінням державними частками у фінансових компаніях. При цьому угода відбулась за участі національних юридичних компаній і без залучення стороннього радника [7].

Водночас інші, націоналізовані у період кризи банки (*Commerzbank AG, Dresdner Bank, Hypo Real Estate Holding AG*), все ще залишаються у власності держави, і лише останній оголосив намір розпочати процес продажу, проте не раніше початку 2014 року [8].

Тобто за останні 20 років практика продажу держаних банківських установ (пакетів акцій) є доволі обмеженою. Тому з огляду на це висування вимоги щодо її наявності у потенційного радника є фактично нереальною умовою.

Ураховуючи викладене, доцільно було б переглянути необхідність висунення до потенційних радників таких критеріїв, як наявність не менш ніж двадцятирічного досвіду надання консультацій урядам держав з питань приватизації банківських установ (і взагалі 20-річної практики діяльності), а також уточнити характер кредиторських вимог до банків та інших взаємовідносин із банками, які унеможливають участь компанії в якості радника (відповідно до ч.3-5, п. 2 ст. 6 Закону «Про особливості продажу пакетів акцій»).

Аргументи представників міжнародних фінансових організацій на користь того, що держава повинна позбутися рекапіталізованих банків за будь-яких обставин, незважаючи на умови продажу та низькі ринкові ціни на банки, не є переконливими. На рекапіталізацію банків держава витратила бюджетні кошти, і в майбутньому при зміні кон'юнктури ринку така інвестиція може бути перспективною. Треба зазначити, що в багатьох країнах, де уряди були вимушені націоналізувати банки, держава в короткій термін не позбувалась придбаної власності. Наприклад, в Ізраїлі у 1983 році під час фінансової кризи було націоналізовано більшість банків, і донині держава залишається великим акціонером у багатьох банках.

На сучасному українському банківському ринку склалися такі умови, що *Укргазбанк*, в який держава вклала понад 9 млрд. грн., може продатися не більш ніж за 4 млрд грн. За банк «Київ», який отримав від держави по-

над 3,5 млрд. грн., можна виручити 700 млн. грн. За таких умов продажу бюджет втрачає половину вкладених коштів. Такий стан справ не повинен бути прийнятним як для держави, так і з точки зору втрат бюджету. Логічно від держави очікувати кроків, які спрямовані як мінімум на те, щоб окупити свої вкладення.

Також, як довела практика, не завжди доречно вести мову про неефективний державний менеджмент для цих банків, рекапіталізованих державою. «*Укргазбанк*» за січень-вересень 2013 року наростив прибуток у 3,1 раза порівняно з аналогічним періодом минулого року – до 859 млн. грн. Чисті активи банку за 9 місяців поточного року зросли на 11% – до 23,2 млрд. грн., кредитний портфель збільшився на 6,8% – до 13,3 млрд. грн., кредити юридичних осіб – на 5,9% – до 10,1 млрд. грн., власний капітал – на 14,4% – до 4,4 млрд. грн. Станом на 1 жовтня 2013 року показник рентабельності активів становив 5,48%, рентабельності капіталу – 26,72%. «*Укргазбанк*» посів 2-е місце за обсягом чистого прибутку – 859,82 млн. грн. А серед найбільших банків України (за класифікацією НБУ) *Укргазбанк* на 1-му місці за показником рентабельності капіталу (ROE) – 27,16% [9].

Також слід зазначити, що частка статутного та власного капіталу державних банків і рекапіталізованих державою банків у банківській системі України (відповідно 31,9% та 25,4% станом на 01.10.2013⁵) не є значною порівняно з іншими країнами. Зокрема, в Україні частка держави в капіталі банківської системи значно нижча, ніж у країнах, що розвиваються (БРИК, Туреччина), і нижча, ніж у Німеччині, Австрії, Великій Британії (див. **табл. 2**).

При цьому серед 10 провідних банків світу капітал у чотирьох належить державі (*ICBC, China Construction Bank, Royal Bank of Scotland та Japan Post Bank*), поряд з ними і Бразильський *BNDES* [10].

Одна з основних проблем, яка стосується передпродажної підготовки, – відсутність стратегічного рішення щодо умов і часового горизонту продажу. Можливі наступні сценарії виходу держави з капіталу *Укргазбанку* та банку «Київ»:

- злиття *Укргазбанку* та банку «Київ» та продаж їх одним пакетом;
- пришвидшення продажу банків за будь-яких умов;
- ліквідація банку «Київ» та виставлення на продаж лише *Укргазбанку*;
- Укргазбанк* та банк «Київ» залишити в управлінні держави за умови їх продажу при сприятливій кон'юнктурі в майбутньому;
- розміщення невеликих пакетів акцій банків (5–7%) на українських фондових біржах;
- залишити банки в управлінні Міністерства фінансів України.

Незважаючи на те, що сценарій, коли рекапіталізовані банки залишаються у державній власності, не в усьому є прийнятним для закордонних радників, на сьогодні в Україні об'єктивно існують передумови саме для подібного сценарію: через держбанки Мінфін може фінансувати бюджетний дефіцит та стимулювати купівлю банками випусків ОВДП. «*Укргазбанк*» займає 7-му позицію в рейтингу операторів ОВДП з часткою ринку в 5,2%. Частка активів банку, розміщених у боргових паперах Уряду України, становить близько 20%. У подальшому, як свідчить світовий досвід, через контрольовані державою банки доцільно реалізовувати політику селективної кредитної підтримки у рамках як спеціальних державних програм, так і стимулювання розвитку внутрішнього фінансового ринку.

В Україні за існуючих обставин та перспективних оцінок продаж належних державі пакетів акцій у рекапіталізованих банках доцільно розглядати в часовому проміжку не раніше 2020 року.

Таблиця 2. Показники участі держави в банківських системах різних країн

Країни, що розвиваються	Частка державного капіталу в банківській системі, %	Розвинуті країни	Частка державного капіталу в банківській системі, %
Китай	90%	Велика Британія	50
Туреччина	85%	Німеччина	47
Індія	75%	Австрія	> 40
Росія	> 60%	Швейцарія	30
Румунія	50%	Чехія	30
Бразилія	> 40%	Польща	25
Мексика	25%	Японія	15
Болгарія	20%	США	10

Джерело: Складено Є. Бубликом за даними Світового банку, центрбанків та рейтингових агентств.

ПОСИЛАННЯ

¹ Законом [3] визначено, що радником з продажу пакетів акцій банків може бути інвестиційний банк, міжнародна юридична компанія або їх об'єднання, які відповідають певним кваліфікаційним критеріям, а саме:

1) наявність не менш як 20-річного досвіду надання консультацій урядам держав у сфері продажу державних банків або банків із державною часткою та успішного супроводження відповідних договорів, зокрема не менш як 5-річного досвіду виконання такої роботи в державах Центральної та Східної Європи й інших державах з перехідною економікою;

2) наявність представництва, розташованих в Україні та щонайменше у шести державах Європейського Союзу;

3) відсутність кредиторських вимог до банків;

4) відсутність зобов'язань з надання послуг радника з продажу пакетів акцій банків перед пов'язаними особами банків, кредиторами та/або боржниками банків протягом останніх двох років;

5) відсутність зобов'язань перед третіми особами з надання послуг з придбання на їх користь та за їх рахунок пакетів акцій у банківських установах в Україні.

² При цьому Законом [3] визначено, що у разі, якщо вартість пакетів акцій банків, яка визначена в результаті проведеної незалежної оцінки, є нижчою за номінальну вартість усіх розміщених акцій банків, Міністерство фінансів України вносить пропозицію щодо проведення конкурсу двома етапами:

на першому етапі конкурсу початкова вартість пакетів акцій банків дорівнює номінальній вартості всіх розміщених акцій банків; у разі неподання жодної заявки на участь у конкурсі Міністерство фінансів України у дводенний строк оголошує про завершення першого етапу конкурсу;

на другому етапі конкурсу початкова вартість пакетів акцій банків дорівнює вартості, визначеній у результаті проведення оцінки.

³ Цінова пропозиція компанії фактично була нижчою за розрахунки та очікування Міністерства фінансів України. Так, Мінфін вважав, що перший етап повинен був оплачений на рівні близько 2 млн. грн. У цю суму входили консультаційні послуги з фінансового та юридичного due diligence та надання звітів окремо для «Укргазбанку» та банку «Київ» (приблизно по 1 млн. грн. з ПДВ для кожного з банків). Другий етап був оцінений Міністерством фінансів у 0, 131% ціни продажу пакету акцій кожного з банків, але не більш ніж 13,2 млн. грн. (з ПДВ) для «Укргазбанку» і не більш ніж 4,7 млн. грн. (з ПДВ) для банку «Київ».

Міністерство фінансів очікувало, що сума, яку воно може витратити на послуги радника, становить близько 20 млн. грн. Deloitte, у свою чергу, свої послуги оцінив у суму 16,187 млн. грн. (з ПДВ). Таким чином, пропозиція Deloitte була меншою на 3,7 млн. грн. від максимального розміру винагороди компанії-консультанта за розрахунками Мінфіну. Таку різницю в розрахунках можна пояснити різними очікуваннями можливої ціни пакетів акцій банків.

Вартість послуг радника на момент прийняття Закону оцінювалася експертами в межах 14,8 до 20,2 млн. грн., з якої послуги фінансового радника становили від 10,2 до 14,5 млн.

грн., а юридичного радника – від 4,6 до 5,7 млн. грн. [4]. Таким чином, загальна вартість послуг радника з продажу банків могла обійтися українським платникам податків мінімум у 30 млн. грн. [5]. Розрахунки експертів приблизно відповідають загальній сумі оплати послуг радника, яка пропонується експертами Світового банку. Різниця стосується лише структури оплати послуг радника, при якій гонорар є фіксованим та становить 6 млн. грн. Треба зазначити, що Міністерство фінансів України має не тільки забезпечити мотивацію радника, а й визначитися з оптимальною ціною, яка в складних економічних та фінансових умовах не стала б обтяжливою для Державного бюджету України.

⁴ При цьому протягом тривалого періоду (1991–1997 роки) було відмовлено таким потужним компаніям, як General Electric, Raiffeisen Zentralbank, Credit Suisse.

⁵ Розраховано Є. Бубликом за даними офіційного сайту НБУ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.president.gov.ua>.

2. Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затверджений Указом Президента України від 12 березня 2012 року № 187/2012 [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.president.gov.ua>.

3. Закон України від 15 березня 2012 р. № 4524 «Про особливості продажу пакетів акцій, що належать державі у статутних капіталах банків, у капіталізації яких взяла участь держава» [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.rada.gov.ua>.

4. РБК-Україна [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/yanukovich-podpisal-zakon-zapreshchayushchiy-byvshim-vladetsam-12042012155900>.

5. Сайт фінансових новин Finance.ua [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2012/04/13/276096>.

6. LESSONS FROM THE TRADE SALE OF AN AUSTRIAN BANK [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.42.2528&rep=rep1&type=pdf>.

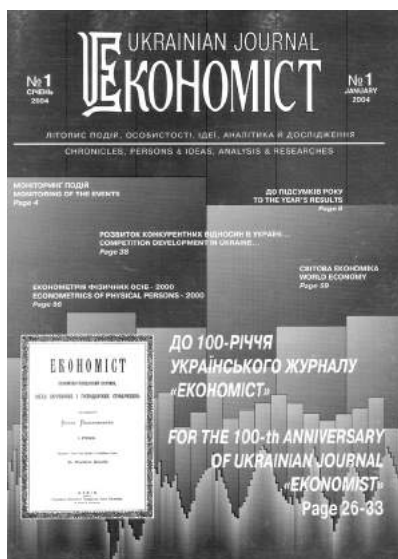
7. The Independent [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.independent.co.uk/news/business/comment/james-moore-treasury-lucked-out-with-northern-rock-and-now-might-have-to-repeat-the-fluke-7763968.html>.

8. Сайт Bloomberg [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.bloomberg.com/news/2013-08-26/hypo-real-estate-starts-sale-of-depta-to-meet-eu-conditions.html>.

9. Офіційний сайт «Укргазбанку» [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrgasbank.com/ukr/>.

10. Brown E. From Black Sheep to Global Leaders [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://mwcnews.net/focus/analysis/17375-public-sector-banks.html>.

116 років! 1897 – від ідеї журналу до сьогодні – 2013

109 років! 1904 – 1914 – як щомісячний журнал – 1997 – 2013